

SEBESTYÉN KRISZTINA¹***Kon-Takt és Schritte international: egy nyelv, két szemlélet***²

Tanulmányunkban a Kon-Takt és a Schritte international című, német nyelvet oktató tankönyvsorozatokat vizsgáljuk, melyek egy hazai, illetve egy nemzetközi kiadótól származnak, és ebből kifolyólag különbségek fedezhetők fel a nyelvtanítási módszereik között. Vizsgálatunkban a nyelvi és nyelvhelyességi készségek fejlesztésére, a más (idegen) nyelvekkel összefüggő ismeretek alkalmazására, a nyelvtanulási motivációra és a digitális felületeken használható feladatokra helyezük a hangsúlyt. Eredményeik szerint a Schritte international előnye a Németországban tapasztalható, előrehaladottabb német mint idegen nyelv tanítási szemléletben rejlik, míg a Kon-Takt sorozat jobban alkalmazkodik a magyar tanulók sajátosságaihoz, igényeihez.

Bevezetés

A továbbtanulás során és a munkaerő-piacon egyre inkább elvárás a gyakorlati életben használható és nyelvvizsgálóval is igazolt nyelvtudás (Veroszta, 2010; Sebestyén, 2016), ezért fontos megvizsgálni, hogy milyen eszközök segítségével valósul meg a nyelvtanítás. A *nemzeti idegennyelv-oktatás fejlesztésének stratégiája* (2012) szerint a nyelvtudás megszerzése elsősorban a tanítási órákon történik, aminek a sikerességéhez számos tényező hozzájárul, mint például a tanuló motivációja, családi háttere, a tanár szakmai felkészültsége, az iskolai környezet, vagy éppen a nyelvtanuláshoz használt eszközök. Tanulmányunkban ez utóbbiak közül kettő, a német nyelv tanításához használható tankönyvsorozatot elemzünk. Az egyik a *Kon-Takt*, ami a legjelentősebb hazai kiadó (Eszterházy Károly Egyetem, korábban Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó) kiadványa, a másik pedig a *Schritte international*, ami a nemzetközi kiadók között legnívósabb Hueber Verlag kínálatából való. Mindkét sorozatot elsősorban középiskolások számára ajánlják, vagyis a tanulók közvetlenül az érettségi és a felsőoktatási felvételi előtt használják. A német nyelv vizsgálatát az indokolta, hogy hazánkban ez a második legnépszerűbb tanult idegen nyelv, viszont az angolhoz képest kevésbé jelenik meg a tanulók tanórán kívüli életében zene, játékok, hírek stb. formájában. A német nyelv megtanulása éppen ezért többnyire

¹ főiskolai tanársegéd, Nyíregyházi Egyetem, Alkalmazott Humántudományok Intézete; kriszti.se@gmail.com

² A tanulmány az Emberi Erőforrások Minisztériuma megbízásából az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő által meghirdetett Nemzeti Tehetség Program 2017. évi „Nemzet Fialtal Tehetségeiért Ösztöndíj” támogatásával készült.

valamilyen iskolai, esetleg magántanítási órához, valamint az ezekre való felkészüléshez kötődik, ami azt feltételezi, hogy a nyelvtanulás folyamata során jelentős szerepet kapnak a tankönyvek.

Az elemzés szakirodalmi háttere

A hivatalos tankönyvjegyzékekben megtalálható nyelvkönyvek a Nemzeti alaptanterv (110/2012. [VI. 4.] Korm. rendelet) és Kerettantervek (51/2012. [XII. 21.] EMMI rendelet; 22/2016. [VIII. 25.] EMMI rendelet) által meghatározott tartalmakhoz igazodnak, azonban nem kizárólagos forrásai az ismereteknek, csak kiindulási pontok. A nyelvkönyvek tartalmi vizsgálata során figyelembe kell venni, hogy az adott kiadvány milyen módszerrel, feladattípusokkal segíti az új ismeretek, nyelvtan és szókincs elsajátítását, valamint a négy nyelvi készség – olvasott és hallott szövegértés, írás- és beszédképesség – fejlesztését (Funk 1998; Petneki és Szabályár, 1998). Karlovitz (2001) szerint az is lényeges szempont, hogy az adott kiadvány milyen fogalmazási stílussal rendelkezik, mivel ez befolyásolja a feladatok szövegének megértését, és hatással van a diákok önálló szövegalkotására is.

Egy adott idegen nyelv elsajátításának nehézsége attól is függ, hogy a tanulónak milyen az anyanyelvi, valamint a más idegennyelv(ek)ből származó szókinccse, mivel a második, harmadik, sokadik nyelv tanulását megkönnyítik a korábban már más nyelvekből szerzett ismeretek (Boócz-Barna, 2009; Jarvis, 2015). Egyes kutatók szerint (például Navracsics, 2007; Barabás, 2009) az agy egy úgy nevezett mentális lexikonban tárolja az összes nyelvi ismeretet, és minél több információ kerül bele, annál könnyebben sikerül megtanulni egy új nyelvet. A korábbi ismeret segítheti az éppen tanult nyelv memorizálását (transzferhatás), de negatív hatást is kiválthat úgy, hogy a nyelvtanuló egy szókincsbeli, nyelvtani, fonetikai stb. elemet hibásan használ vagy értelmez (interferenciahatás) (Boócz-Barna, 2014). Ha a nyelvkönyvek szerzői egy-egy példa segítségével felhívják a tanulók figyelmét ezekre a nyelvi jelenségekre, akkor megkönnyíthetik a nyelvtanulási folyamatot.

A nyelvtanulás sikerességét továbbá meghatározza az is, hogy az egyén milyen tanulási motivációval rendelkezik. Ezt befolyásolhatják egyéni tényezők, például az idegen nyelvel kapcsolatos attitűd, a nyelvhez és kultúrához köthető tapasztalatok, valamint az életkor. Kutatások szerint az életkor előrehaladtával a tanúlással kapcsolatos tanulói belső motiváció fokozatosan csökken, a helyét felváltja a jutalmakkal, osztályzatokkal fokozott külső motiváció (Józsa, 2000). A nyelvtanulás során a nyelvkönyvekben található témák, feladatok, képek, illusztrációk motiválhatnak úgy, hogy felkeltik a tanulók figyelmét, aktivizálják őket, megfelelve az

életkoruknak, tudásuknak (*Studierende von...*, 2008; Gécziné Laskai, 2010). Például a színes képek jobban motiválják a tanulókat, mert az adott tananyaggal kapcsolatban új asszociációkat, érzelmeket válthatnak ki (Mikk, 2000; Michler, 2005), amelyek általában segítik a tananyag elsajátítását és rögzítését.

A motiváció fenntartásához, a nyelvtanulás változatosabbá tételéhez hasznos lehet, ha a tanulók digitális/online felületek segítségével is gyakorolhatják az éppen tanult idegen nyelvet. Ez a különböző mobil eszközök elterjedésével nemcsak otthon, hanem az iskolában is egyre inkább megvalósítható. A tanórai használathoz azonban változtatásokra van szükség, nemcsak az online tananyagok kifejlesztésében, hanem a tanárok szemléletmódjában is, mivel az online tananyagok, az internet tanórai használata új oktatási kihívást jelent (Traxler és Vosloo, 2014). Ezeknek az eszközöknek a használata más gondolkodásmódot igényel, ezért a tanároknak és tanulóknak egyaránt változtatniuk szükséges az eddigi tudásátadási és ismeretszerzési módszereiken (Bikics és Kegyes, 2016). A mobil világ egyik előnye a gyorsaság, így olyan tananyagok készítése a cél, melyek rövid és gyorsan elsajátítható egységekből állnak, azonban figyelni kell arra is, hogy az online formában létrehozott tananyagok minél tovább változatlan formában elérhetőek, megoszthatók és továbbíthatók maradjanak (Ally et al., 2014; Royle et al., 2014).

A tankönyvsorozatok vizsgálata

Az elemzésre kiválasztott tankönyvsorozatok az Eszterházy Károly Egyetem által kiadott *Kon-Takt*, valamint a Hueber Verlag által megjelentetett *Schritte international*. Mindkét tankönyvsorozat kezdő nyelvtanulók számára készült, azonban a kimeneti célok már eltérnek egymástól. A tanulók a négykötetes *Kon-Takt*tal a harmadik kötet végére a Közös Európai Referenciakeret (KER) szerinti B1 szintig, vagyis az alapfokú nyelvvizsgának megfelelő középszintű érettségiig (Maros, 2014b), a negyedik kötet végére pedig B2, azaz a középfokú nyelvvizsgával és emelt szintű érettséggel megegyező szintre juthatnak el (Maros, 2012). A hatkötetes *Schritte international* sorozat célja viszont a nyelvvizsgákra való felkészítés. A tanulók a hatodik kötet végére a KER szerinti B1 szintre juthatnak el (Niebisch et al., 2006a). Alapjában véve más tehát a tankönyvsorozatok célja, és ezáltal a felépítésük is, de az eltérés abból is adódik, hogy a *Kon-Takt* magyarországi kiadású, vagyis a témák között megjelennek országspecifikus elemek, míg a *Schritte international* németországi kiadvány, ami a nemzetközi tankönyvpiacra jelenik meg, tehát nem is lehet célja például a magyar érettségi vizsgákra való felkészítés. A sikeres vizsgákon túl azonban fontos az is, hogy a nyelvtanulók gyakorlati életben használható nyelvtudást

kapjanak, ezért az elemzés során az alábbi kérdésekre keressük a választ: (1) az elemzett tankönyvek a kommunikatív nyelvtanulási szemlélet mentén egyenlő arányban tudják-e fejleszteni a tanulóknál az egyes nyelvi készségeket és a nyelvhelyességet; (2) a kiválasztott kiadványokban milyen más (idegen) nyelvi ismeretekkel összefüggő példák, illetve (3) milyen nyelvtanulási motivációt elősegítő feladatokat találhatók; (4) az elemzett tankönyvsorozatokhoz tartoznak-e digitális feladatok.

A kommunikatív nyelvtanulási szemlélet megvalósítása során jelentős szerepet kap minden nyelvi készség fejlesztése, nemcsak a nyelvhelyességé (Klein, 2011). Az általunk elemzett tankönyvsorozatokban azonban a nyelvhelyesség képviseli a legnagyobb részt a feladatok között. A *Kon-Takt* első, második és harmadik munkafüzetének elején is az olvasható, hogy „*a feladatok túlnyomó része nyelvtani, illetve szókincsfejlesztő, de számos olvasás-, írás- és halláskészség-fejlesztő gyakorlattal is találkozunk*” (Szitnyainé Gottlieb és Maros, 2014a, p. 3). Nemcsak a munkafüzetekben, hanem a tanári kézikönyvekben is gyakran megjelennek a nyelvtani ismereteket gyakoroltató vagy ellenőrző feladatok, mint például az *1. ábrán* is látható, óhajtó mondatok képzéséhez használható feladat.

1. Was wünscht er sich? Was wünschen sie/Sie sich?

a) Peter hat seinen Job verloren.
Wenn ich doch

b) Sie bekommen in Mathe immer schlechte Noten.
.....

c) Ihre Eltern haben Ihnen das Taschengeld gekürzt.
.....

d) Sie möchten Arzt werden.
.....

e) Herr Müller hat kein Geld.
.....

1. ábra. Nyelvtani feladattípus

Forrás: Dóczy, 2012, p. 41.

A *Schritte international* könyvsorozat elsősorban A1, A2 és B1 szintű nyelvvizsgákra készít fel, és emiatt itt is a nyelvhelyesség tanítása kapja a leghangsúlyosabb szerepet (*2. ábra*).

Inhalt Kursbuch	
8	
Am Wochenende	
Foto-Hör Geschichte	
	<i>Wolfgang Amadeus oder: Wichtigere Dinge</i> 8
Schritt	
A	Gegensätze ausdrücken 10
B	Wünsche ausdrücken 11
C	Vorschläge machen 12
D	Wochenendaktivitäten Veranstaltungskalender 13
E	Veranstaltungstipps im Radio 14
Übersicht	
	Grammatik 15
	Wichtige Wendungen
Zwischenspiel	
	Sonntags ... 16
Grammatik	
	● Konjunktion <i>trotdem</i> : <i>Das Wetter ist schlecht. Trotdem fahren sie für zwei Tage weg.</i>
	● Konjunktiv II: <i>wäre, hätte, würde, könnte</i>

2. ábra. *Schritte international* 4, Lektion 8 tartalomjegyzéke

Forrás: Hilpert et al., 2007, p. 4.

A tartalomjegyzékből látható, hogy az egyes tankönyvi fejezetek összesen öt részre tagolódnak, melyekből az első három a nyelvtani ismeretekkel és ezek begyakoroltatásával foglalkozik, míg az utolsó kettőben jut hely az olvasott és hallott szövegértés, valamint az írás- és beszéd-készség gyakoroltatására. A leckék végén helyet kap egy nyelvtani elemeket és a tananyagban előforduló fontos kifejezéseket tartalmazó összefoglaló is (Hilpert et al., 2007). A munkafüzeti rész főleg a fonetikára, szintén a nyelvtanra, illetve a 2., 4. és 6. kötetekben ezen túl még az ismétlésre és a vizsgákra felkészítő feladatokra helyezi a hangsúlyt (Niebisch et al., 2006a). A nyelvtani ismeretek hangsúlyos szerepe egyrészt nem meglepő, mivel egy nyelv nyelvtani rendszerét szükséges ismerni a használathoz, másrészt a *Kon-Takt* és a *Schritte international* is egy-egy vizsgára készít fel, ahol az értékelés során a nyelvhelyesség jelentős szerepet kap. Viszont a kérdés az, hogy mennyire szükséges ezt konkrét feladatok szintjén megtanítani, és mennyire lehetséges ezt egy anyanyelvi tanuláshoz hasonló módon, elsősorban tapasztalati úton elsajátítani. Ez utóbbira tesz kísérletet a *Schritte international* sorozat, melyben a tanulóknak lehetőségük van a nyelvtani jelenségek felismerése után a szabályok önálló megfogalmazására.

A szakirodalom (például Boócz-Barna, 2009; Jarvis, 2015) alapján tudjuk, hogy a második, harmadik, sokadik nyelv tanulását megkönnyítik a más nyelvekből szerzett ismeretek, ezért kíváncsiak voltunk, hogy a kiválasztott sorozatokban vannak-e más (idegen) nyelvi ismeretek-

kel összefüggő példák, s ha igen, milyenek. A vizsgálat során azonban egyik vizsgált tankönyvsorozatban sem találhatunk más nyelvvel kapcsolatos példákat, feladatokat. A *Schritte international* esetében ennek oka az lehet, hogy a sorozat a nemzetközi tankönyvpiacra készült, így bármilyen anya-, illetve idegen nyelvi ismeretekkel rendelkező tanuló használhatja, ezért nehéz olyan nyelvet választani, amely segítséget nyújthatna. A *Kon-Takt*ban viszont a magyar, esetleg a hazánkban legnépszerűbb angol nyelvvel lehetne hasonlóságokat/különbségeket keresni, s ezeket érdekességként egy-egy szövegdobozban elhelyezni. Ezek a tanulók szempontjából a nyelvtanulás folyamatában motivációs erővel is bírhatnának, ha például felismernek egy általuk már más nyelvből ismert nyelvtani hasonlóságot³.

A vizsgált tankönyveszaladokban a szerzők a tanulók motivációját főleg a diákok életkorának megfelelő, érdekes témákkal és ezek képi megjelenítésével próbálják meg fenntartani. Kisebbségi képek, ábrák természetesen minden tankönyvi és munkafüzeti oldalon található a mindkét sorozat köteteiben, viszont a *Schritte international* tankönyvi részében leckénként egy vagy két alkalommal dupla oldalnyi képes összeállítás is található. Ez nemcsak figyelemfelkeltő, hanem elősegíti a kommunikációt, hozzájárul a feladatok, szituációk könnyebb megértéséhez is. A vizuális elemeken túl a *Kon-Takt* a témáival is megpróbálja motiválni a diákokat. Így a második kötetben a nyelvtanulók többet megtudhatnak a német nyelvű országokról, mert a témák között megjelenik „Németország egyesítése”, míg a harmadik kötetben helyet kapott a „Sziget Fesztivál” is (Maros, 2014a, Szitnyainé Gottlieb és Maros, 2014a; Szitnyainé Gottlieb és Maros, 2014b). A *Schritte international* sorozatban is megjelennek motiváló témák, például a „Zwischenspiel” (Közjáték) című alfejezetekben, ahol a tanulók egy dupla oldalon, játékos feladatok segítségével bővíthetik a német nyelvű országokkal kapcsolatos ismereteiket (3. ábra).

3. ábra. „Zwischenspiel”

Forrás: Niebisch et al., 2006b, pp. 56–57.

³ Például a német Perfekt valamint az angol Past Perfect igeidők képzésének, használatának hasonlóságai. *Haben/have* mint segédige és egy jelentést hordozó ige segítségével képezzük: *aludt / hat geschlafen / has slept*.

A példaként bemutatott feladat a tanulók országismeretét és lexikai tudását fejleszti, továbbá az olvasott és hallott szövegértés gyakorlására ad lehetőséget. A feladat szerint a tanulók II. Lajos király neuschwansteini kastélyát szeretnék megtekinteni, és ehhez kapcsolódóan a környéken szobát szükséges foglalniuk (Niebisch et al., 2006b), vagyis, a szövegértési feladatot egy népszerű németországi turistalátványossághoz kötve tettek érdekesebbé a kötet szerzői.

A tanulói motiváció fenntartása a célja a *Schritte international* könyvsorozathoz tartozó három darab „*Spielsammlung*” (Játékgyűjtemény) című kiadványnak is. Ezekben nyelvtani, szókincsbővítő gyakorlatok, az olvasott szövegekkel kapcsolatos minibeszélgetések, valamint beszélgetésre sarkalló feladatok találhatók (Klepsch, 2013). A *Kon-Takt* sorozatban a kiegészítő feladatok a tanári kézikönyvekben találhatók, csakúgy, mint az egyes fejezetek lezárását segítő dolgozatfeladatok (Dóczy, 2012).

Végül a tanulók motiválása és a digitális tankönyvek felé haladás miatt megvizsgáltuk, hogy az elemzett sorozatokhoz tartoznak-e digitális feladatok. Ebben segítségünkre volt, hogy a szerzők több kötet előszavában is ígérenk a tartalomhoz kapcsolódó online feladatokat. A *Kon-Takt* sorozatban az első tankönyvhöz tartozik egy ún. flipbook, amiről a szerzők az alábbiakat írják: „*a teljes tankönyv interaktív táblára kivetíthető elektronikus változata elérhető a kiadó honlapján (www.ntk.hu)*” (Maros, 2013, p. 3). Ez azonban az említett honlapon, valamint az interneten – valószínűleg a tankönyv megjelentetése óta bekövetkezett többszörös kiadótálakulás következtében – jelenleg nem elérhető. Vannak azonban a kötetekben olyan, kurzor piktogrammal ellátott feladatok, melyek megoldásához vagy továbbgondolásához az interneten való kutatás segítséget jelenthet. Ezekben az esetekben csak a lehetőség adott, hogy a tanulók segítségül hívják az internetet, maguk a feladatok nem digitálisak.

A Hueber kiadó minden tankönyvsorozatához, így a *Schritte international*hoz is komoly online támogatást biztosít, ahol a nyelvtanárok kiegészítő feladatokat, a nyelvtanulók pedig gyakorlófeladatokat találnak (*Schritte international online*, 2018). Az online feladatoktól kezdve a tankönyvi feladathoz tartozó hanganyagokon át az egyes feladatokhoz adott felhasználási útmutatóig igen sokrétű a honlapjukról letölthető anyagok tárháza. A *Schritte international*-hoz készült online gyakorlatok változatos feladattípusokból állnak: hiányzó szavak mondatokba illesztése, memóriajáték, mondatrészek helyes sorrendbe állítása, információkat összepárosító feladat, valamint hallott szövegértéssel kapcsolatos feladatok, amelyekkel a tanulók nyelvtani ismereteket gyakorolhatnak, vagy a szókincsüket fejleszthetik (4. ábra).

Lektion 14, Übung 5 a		
Satzpuzzle: <i>denn</i>		
Ich kann leider nicht zur Party kommen,		
Fertig!	Neu starten	Tipp
denn	meine Eltern	kommen
heute Abend	zu Besuch	

4. ábra. Egyenes szórendet gyakoroltató mondatpuzzle-feladat

Forrás: Gottstein-Schramm, 2006,

A feladat a *denn* (mert) kötőszó után használatos egyenes szórendet gyakoroltatja, tartalmilag a *Schritte international 2.* kötetének 14. leckéjéhez kapcsolódik. A mondatrészeket helyes sorrendbe kell állítani, ezt követően pedig a „Fertig!” gombra való kattintással azonnal ellenőrizhető is a megoldás. Az azonnali ellenőrzésre a többi felsorolt feladattípus esetében is lehetőség van, ezért a tanulók önállóan gyakorolhatnak, de megfelelő infrastruktúra mellett tanítási órákon is használhatók. A kiadó az olvasott és hallott szövegértés gyakorlására ajánl feladatokat, melyekhez hasonlók nyelvkönyvekben is találhatóak, vagyis a papír alapú feladatok nagy része digitális formában is megvalósítható egy kis átalakítással. Például a szabadkézi beírás helyett gépelést vagy legördülő menüt készítenek a szerzők, de maga a feladattípus hasonló marad. Természetesen az írás- és beszédkézség fejlesztése is megvalósítható bizonyos keretek között online formában – például levelezés, chat, beszélgetés –, viszont ezek ellenőrzéséhez szükség van a tanár részvételére is.

Összegzés

Az elemzés eredményeként elmondható, hogy a *Kon-Takt* és a *Schritte international* sorozat is változatos témákkal, színes és figyelemfelkeltő kialakításával segíti a német mint idegen nyelv tanulását. Mindkét sorozat köteteiben hangsúlyos szerepet kap a nyelvtan bemutatása és gyakoroltatása, ami részben érthető, mivel mindkét sorozat egy-egy vizsgára készít fel. Bár a *Schritte international*-ban megjelenik a szabályok felismerése után az önálló fogalomalkotás lehetősége, azonban más nyelvekkel való összehasonlítás egyik tankönyvsorozatban sem található. A motiválás mindkét tankönyvsorozatban a középiskolás tanulók érdeklődési körének

megfelelő témákban jelenik meg. Ebben a magyarországi nyelvtanulók esetében a *Kon-Takt* sorozatnak van helyzeti előnye, mivel hazai kiadású, és a szerzők a felhasznált szövegeket, témákat, kommunikációs és egyéb feladatokat mind célzottan, országspecifikus formában állították össze. A digitális feladatok kínálata terén viszont a *Schritte international* előnye fedezhető fel. Az online feladatok köre a jelenleg főleg nyelvvizsgára felkészítő feladatok mellett tovább bővíthető a tankönyvi-munkafüzeti feladatoktól eltérő gyakorlatokkal is, például internetes játékokhoz hasonlóan egyre nehezedő feladatpályák elkészítésével.

BIBLIOGRÁFIA

- 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről [online] <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200051.emm> [2018.05.21.]
- 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról [online] <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1200110.KOR> [2018.05.21.]
- 22/2016. (VIII. 25.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet módosításáról [online] https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A1600022.EMM&targetdate=ffffff4&printTitle=22/2016.+%28VIII.+25.%29+EMMI+rendelet&referer=http%3A//net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi%3Fdocid%3D00000001.TXT [2018.05.21.]
- A nemzeti idegennyelv-oktatás fejlesztésének stratégiája az általános iskolától a diplomáig. Fehér könyv 2012-2018. Melléklet a 49545-2/2012. számú előterjesztéshez* (2012). [online] <http://nyelvtudasert.hu/cms/data/uploads/idegennyelv-oktatás-feher-könyv.pdf> [2018. 02. 19.]
- Ally, M. – Grimus, M. – Ebner, M. (2014). Preparing teachers for a mobile world, to improve access to education. *Prospects*, 44. évf. 1. sz. pp. 43–59. DOI: [10.1007/s11125-014-9293-2](https://doi.org/10.1007/s11125-014-9293-2)
- Barabás, L. (2009). Az idegen nyelvek tanulásának sorrendjéhez. In: Nádor, O. (Ed.), *A magyar mint európai és világnyelv. A XVIII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus előadásai. 2008. április 3-5.*, (pp. 77–88). Budapest: Balassi Intézet.
- Bikics, G. – Kegyes, E. (2016). DIGIDEUTSCH – Német nyelvű digitális tananyag általános iskolások számára. *Képzés és Gyakorlat. Training & Practice*, 14. évf. 3–4. sz. pp. 93–110. DOI: [10.17165/tp.2016.3-4.5](https://doi.org/10.17165/tp.2016.3-4.5)
- Boócz-Barna, K. (2009). Voraussetzungen effizienter Kompetenzentwicklung im Tertiärsprachunterricht. In: Adamzová, L. és Péteri, A. (Eds.), *Innovative Aspekte der DaF-Linguistik*, (pp. 17–27). Budapest: ELTE; Bratislava: Wirtschaftsuniversität Bratislava.

- Boócz-Barna, K. (2014). Wirkung neuer Erkenntnisse der Fremdsprachenforschung auf den Unterricht der zweiten Fremdsprache in Ungarn. Überlegungen am Beispiel des Deutschen als Fremdsprache. In: Feld-Knapp, I. (Ed.), *Mehrsprachigkeit*, (pp. 33–60). Budapest: Typotex, Eötvös-József-Collegium.
- Gécziné Laskai, J. (2010). A tankönyv lehetséges funkciói a gyakorlathangsúlyos tantárgyakban és a tanulási folyamatokban. *Képzés és Gyakorlat. Training & Practice*, 8. évf. 3–4. pp. 97–109.
- Funk, H. (1998). Arbeitsfragen zur Lehrwerkanalyse. In: Kast, B. és Neuner, G. (Eds.), *Zur Analyse, Begutachtung und Entwicklung von Lehrwerken für den fremdsprachlichen Deutschunterricht*, (pp. 105–111). Berlin, München: Langenscheidt.
- Jarvis, S. (2015). Influences of Previously Learned Languages on Learning and Use of Additional Languages. In: Juan-Garau, M. és Salazar-Noguera, J. (Eds.), *Content-based Language Learning in Multilingual Educational Environments*, (pp. 69–89). Cham, Springer. DOI: [10.1007/978-3-319-11496-5_5](https://doi.org/10.1007/978-3-319-11496-5_5)
- Józsa, K. (2000). Az iskola és a család hatása a tanulási motivációra. *Iskolakultúra*, 10. évf. 8. sz. pp. 69–82.
- Karlovitz, J. (2001). *Tankönyv. Elmélet és gyakorlat*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Klein, Á. (2011). *A nyelvvelsajátítástól a nyelvtanulásig. Anyanyelvvelsajátítás – kétnyelvűség – idegennyelv-tanulás*. Pécs: Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar. [online] http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/nyelv_elsajatitas/index.html [2018. február 28.]
- Michler, C. (2005). *Vier neuere Lehrwerke für den Französischunterricht auf dem Gymnasium. Eine Fallstudie mit Empfehlungen für die zukünftige Lehrwerke*. Augsburg: Wißner.
- Mikk, J. (2000). *Textbook: Research and Writing*. Frankfurt am Main, Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Wien: Lang.
- Navracsics, J. (2007). *A kétnyelvű mentális lexikon*. Budapest: Balassi Kiadó.
- Petneki, K. – Szablyár, A. (1998). *Lehrbücher und Lehrwerke des Deutschen im ungarischen Kontext*. Budapest: ELTE Germanisztika Intézet.
- Royle, K. – Stager, S. – Traxler, J. (2014). Teacher development with mobiles: Comparative critical factors. *Prospects*, 44. évf. 1. sz. pp. 29–42. DOI: [10.1007/s11125-013-9292-8](https://doi.org/10.1007/s11125-013-9292-8)
- Studierende der Universität Würzburg unter Mitarbeit von Andreas Nießeler (2008). *Kriterien für die Analyse und Bewertung von Schulbüchern zum Sachunterricht*. [online] <http://www.widerstreit-sachunterricht.de/ebeneI/superworte/medien/kriterien.pdf> [2018. január 25.]

- Sebestyén, K. (2016): Nyelvvizsgákkal rendelkezők a különböző képzési területeken. In: Pusztai, G. – Ceglédi, T. – Bocsi, V. (Eds.), *A felsőoktatás (hozzáadott) értéke. Közelítések az intézményi hozzájárulás empirikus megragadásához*, (pp. 234–247). Nagyvárad: Partium Press, PPS; Budapest: Új Mandátum.
- Traxler, J. – Vosloo, S. (2014). Introduction: The prospects for mobile learning. *Prospects*, 44. évf. 1. sz. pp. 13–28. DOI: [10.1007/s11125-014-9296-z](https://doi.org/10.1007/s11125-014-9296-z)
- Veroszta, Zs. (2010). A munkaerő-piaci sikeresség dimenziói frissdiplomások körében. In: Garai, O., Horváth, T., Kiss, L., Szép, L. és Veroszta, Zs. (Eds.): *Diplomás pályakövetés IV. Frissdiplomások 2010*, (pp. 11–36). Budapest: Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.

Elemzett kiadványok és internetes felületek

- Dóczy, K. (2012). *Kon-Takt 3. Tanári kézikönyv*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Gottstein-Schramm, B. (2006). *Interaktive Übungen für den Computer. Band 2, Lektion 14, Übung 5 a.* [online] <https://www.hueber.de/shared/uebungen/schritte-international/fset.php?Volume=2&Lektion=7&Exercise=5&SubExercise=1&ExerciseUrl=schr2intl14ex5a.htm%E2%80%8B> [2018. május 21.]
- Hilpert, S. – Kerner, M. – Niebisch, D. – Specht, F. – Weers, D. – Reimann, M., Tomaszewski, A. – Krämer-Kienle, I. – Orth-Chambah, J. (2007). *Schritte international 4. Kursbuch+Arbeitsbuch*. Ismaning: Hueber Verlag.
- Klepsch, C. (2013). *Schritte international 5-6 Spielsammlung. Kopievorlagen*. Ismaning: Hueber Verlag.
- Maros, J. (2012). *Kon-Takt 4. Lehrbuch*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Maros, J. (2013). *Kon-Takt 1. Lehrbuch*. Budapest: Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó.
- Maros, J. (2014a). *Kon-Takt 3. Arbeitsbuch*. Budapest: Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó.
- Maros, J. (2014b). *Kon-Takt 3. Lehrbuch*. Budapest: Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó.
- Niebisch, D. – Penning-Hiestra, S. – Specht, F. – Bovermann, M. – Reimann, M. (2006a). *Schritte international 1. Kursbuch+Arbeitsbuch*. Ismaning: Hueber Verlag.
- Niebisch, D. – Penning-Hiestra, S. – Specht, F. – Bovermann, M. – Reimann, M. (2006b). *Schritte international 2. Kursbuch+Arbeitsbuch*. Ismaning: Hueber Verlag.
- Schritte international online* (2018). <https://www.hueber.de/schritte-international/> [2018. május 21.]

Szitnyainé Gottlieb, É. – Maros, J. (2014a). *Kon-Takt 2. Arbeitsbuch*. Budapest: Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó.

Szitnyainé Gottlieb, É. és Maros, J. (2014b). *Kon-Takt 2. Lehrbuch*. Budapest: Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó.

KRISZTINA SEBESTYÉN

KON-TAKT AND SCHRITTE INTERNATIONAL: ONE LANGUAGE, TWO VIEWS

In our paper we analyse two schoolbook series: Kon-Takt and Schritte international. These schoolbooks are for German as foreign language teaching from a Hungarian and an international publisher. This is a reason why there are differences between their language teaching methods. Our research has four main points: (1) the development of language skills and grammatical correctness, (2) the usage of other (foreign) language knowledge in foreign language learning, (3) language learning motivation and (4) the usage of digital tasks. According to our results, Schritte international has an advantage in the developed foreign language learning view from Germany but Kon-Takt is closer to the characteristics and claims of Hungarian pupils.